

БАДЬОН Катерина, здобувач ступеня вищої освіти бакалавра Навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: ЧИЖОВ Денис, доцент кафедри конституційного права і прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України

ВИЗНАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ: ДЕКЛАРАТИВНІ СТАНДАРТИ

Універсальність прав людини означає, що держава бере на себе відповідальність перед своїм народом за дотримання взятих за міжнародними договорами зобов'язань у сфері прав людини.

Універсальність прав людини ставиться під сумнів терористичними організаціями, авторитарними правителями та популістами. Хоча різною мірою, але усі вони вимагають пожертвувати правами людини заради імперської влади, збагачення чи власних амбіцій. Результат очевидний знецінення встановленого світопорядку. Права людини одна з основних цінностей сучасної світової цивілізації, що юридично оформляється на різних рівнях - міжнародно-правовому та національно-правовому, що є орієнтиром для розвитку як окремих держав, так і міжнародно-правової системи в цілому. Більшість сучасних держав-членів міжнародного співтовариства, незважаючи на їхню різноманітність, у тому числі політичного, економічного, соціального та цивілізаційного характеру, розглядають принцип верховенства права та свободи людини і громадянина як найвищу цінність [1, с. 55].

Починаючи з прийняття Статуту ООН вся друга половина XX століття пройшла для людства під знаком все зростаючого в суспільстві та сучасних державах розуміння того, якою абсолютною та безумовною цінністю для окремої людини та суспільства в цілому є права людини, які обумовлені людською природою, мають бути невід'ємними та невідчужуваними. Внаслідок цього усвідомлення та завдяки ін-тенсивному розвитку позитивного міжнародного права, на різних рівнях міжнародно-правовому (універсальному), а також окремих національних. правових систем було сформовано систему стандартів, що актуалізувало проблемне питання їх співвідношення, узгодження, встановлення пріоритетів, а також необхідність ефективної імплементації універсальних стандартів.

Міжнародні стандарти прав людини є універсальними, їм притаманний універсалізм, який можна розглядати у двох аспектах: по-перше, вони поширюються на всіх без винятку людей незалежно від будь-яких ознак, що відображається у багатьох правових документах (суб'єктивний критерій); по-

друге, звертаючись до напрацьованої термінології, з погляду сфери дії прав (стандартів) їх також прийнято диференціювати на дві групи: універсальні та регіональні (територіальний критерій) [2, с. 98-101].

Так, універсальні стандарти прав людини закріплені в універсальних міжнародно-правових актах, прийнятих більшістю країн світу, і стосуються всього населення Землі, насамперед пов'язані з діяльністю Організації Об'єднаних Націй. Універсалізм міжнародних стандартів прав людини заснований на основі Статуту ООН та деталізований у Декларації про принципи міжнародного права, ухвалену Генеральною Асамблеєю ООН 24 жовтня 1970 року. Міжнародно-правовими системами було сформовано систему стандартів, що актуалізувало проблемне питання їх співвідношення, узгодження, встановлення пріоритетів, а також необхідність ефективної імплементації універсальних стандартів.

Міжнародні стандарти прав людини є універсальними, їм притаманний універсалізм, який можна розглядати у двох аспектах: по-перше, вони поширюються на всіх без винятку людей незалежно від будь-яких ознак, що відображається у багатьох правових документах (суб'єктивний критерій); по-друге, звертаючись до напрацьованої термінології, з погляду сфери дії прав (стандартів) їх також прийнято диференціювати на дві групи: універсальні та регіональні (територіальний критерій) [2, с. 98-101].

Важливим також те, що універсальні міжнародні стандарти прав людини сьогодні є базисом для подальшого розвитку всієї системи прав людини з урахуванням поглибленого їх тлумачення та нових соціальних реалій. При цьому слід зазначити, що у сучасній юриспруденції зустрічаються різні оцінки універсальних стандартів прав людини. Прибічники універсалізму в галузі прав людини, які вважають, що міжнародні стандарти, вироблені на міждержавному рівні, застосовні до всіх без винятку держав, переважно виходять із концепції, у межах якої людина розглядається як біологічна істота [2, с. 187], крізь призму природних, а чи не культурологічних чинників.

Отже, перелік прав, встановлений для однієї людини, буде застосований до всіх людей. Однак загальні стандарти, хоч і вироблені більшістю держав світу, все ж таки зустрічають якийсь опір при їх застосуванні в національних правових системах окремих держав, насамперед, у рамках традиційних та релігійних правових сімей. Визначивши сутність та значення універсальних прав, а також їх прояв пропонується розглянути проблемного питання реалізації прав жінок на прикладі конкретних країн. Варто зауважити, що у кожному суспільстві панують цінності, які вироблялися століттями і відповідають ідеям розвитку цього суспільства. Різниця в уявленнях про права на Заході та на Сході зачіпають основні аспекти універсальності прав людини. Те, що неприйнятно для однієї культури (наприклад, кровна помста для західної цивілізації), вважається священним для іншої, і навпаки, побутові явища Західної цивілізації (наприклад, розлучення) для Сходу становить страшний гріх, який засуджує усе суспільство. Ці відмінності культур є нормальними. Культурна несхожість – рушійна сила

еволюційного розвитку. Визнання однієї культури і розповсюдження її в якості абсолютної істини для всіх народів – це не, що інше, як ігнорування і неприйняття цивілізаційного різноманіття. І на останок, хочеться зауважити, що легко критикувати ідею універсальності прав людини на безпечних форумах, семінарах чи інших цивілізованих заходах. Але не в умовах, коли зустрічаєш людей, які страждають від жахливої несправедливості війни, яких принижують та гвалтують... В умовах, коли зустрічаєш людей, які втратили все...

Саме тому, ідея універсальності прав людини повинна бути безумовним взірцем та орієнтиром політики кожної цивілізованої держави. Адже, саме вона передбачає те загальнолюдське, що зумовлене глибокими природними потребами кожного: прагненням до щастя, свободи та миру.

Список використаних джерел:

1. Мацькевич М. М. Генеза прав людини: правовий та філософський аспекти. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 4. С. 54-66
2. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 17.11.2022.)
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами): Міжнародний документ від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
4. Європейська соціальна хартія (перегляну-та): Міжнародний документ від 03.05.1996 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
5. Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права від 16 грудня 1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
6. Європейська Конвенція про громадянство. Міжнародний договір від 7 листопада 1997 року (Витяг) Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2001. № 11. С. 69-77.

БАЗІР Вікторія, здобувач ступеня вищої освіти бакалавра Навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: СЬОХ Катерина, доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

НЕОБХІДНІСТЬ ДІЇ ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ З ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Тривалий час людство жило за своїми правилами, які пригнічували людей за кольором шкіри, статті, національного чи соціального походження.